

In the article scientists' views on the protection of information at libraries are considered. The goals of protection of information at libraries are highlighted, as well as difficulties while protecting information and the legislative base in the context of this issue.

Key words: library, protection of information, electronic resource, informational safety.

УДК 025.7/.9ДНПБУ

Н. Г. Мацібора,
зав. відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
Л. В. Домбровська,
наук. співроб. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

ЗБЕРІГАННЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ: ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ ПІДХОДИ

У статті розглянуто питання зберігання бібліотечного фонду; проаналізовано досвід фахівців-фондознавців. Порушено проблеми, які стоять перед фондозберігачами, та запропоновано шляхи їх вирішення. Розкрито зміст програми зі зберігання фонду, яка розроблена та затверджена в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, зберігання, бібліотечний фонд, програма, копіювання, мікрофільмування, оцифрування.*

Постановка проблеми. Динамічні зміни в житті на сучасному етапі, утвердження інноваційного типу його розвитку, «перехід людства ... до науково-інформаційних технологій, а згодом і формування суспільства знань, – зазначає президент НАПН України, академік НАН і НАПН України В. Г. Кремень, – найважливішими пріоритетами життєдіяльності будь-якого суспільства об'єктивно визначають науку як сферу, що продукує нові знання і освіту, що долучає до знань суспільство загалом і людину зокрема» [3, с. 5]. Модернізація сучасної освіти охоплює весь освітній простір, що становить цінний інформаційний ресурс щодо ефективного забезпечення успішного розвитку педагогічної науки, освіти та практики. У діяльності книгозбірень системи освіти розпочалися реформаційні процеси щодо форм і методів роботи, осмислення своєї соціальної ролі в сучасному суспільстві. Освітнянські

бібліотеки України, як невід’ємна складова система освіти, трансформуються в сучасні галузеві інформаційні центри, активно використовуючи у своїй роботі комп’ютерні технології.

Одним із основних завдань Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) – національного галузевого книгосховища, головного методичного центру мережі освітянських бібліотек – є розвиток і «удосконалення діяльності бібліотек освітянської галузі як сучасних інформаційних центрів, що є ефективним засобом не тільки для реформування та модернізації освіти в Україні, а й для створення ними галузевого сегмента з психологічних і педагогічних питань та питань освіти як важливої складової інформаційного простору нашої держави, й надання доступу до нього» [11, с. 14]. Отже, питання формування, зберігання повноцінного галузевого ресурсу на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського є питанням актуальним і важливим.

Аналіз наукових досліджень стосовно зберігання фондів свідчить, що зазначену проблему досліджували В. А. Вергунов, Ю. В. Григор’єв, С. О. Добрусіна, Г. І. Ковальчук, Н. Г. Мацібора, Л. В. Муха, П. І. Рогова, Ю. М. Столяров та інші як вітчизняні, так і зарубіжні теоретики і практики бібліотечної справи.

Мета статті – проаналізувати діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо зберігання фонду та висвітлити традиційні й інноваційні підходи у цьому питанні.

Основна частина. Зберігання національного галузевого інформаційного ресурсу – матеріального й духовного надбання для майбутніх поколінь – важливе завдання й обов’язок бібліотек освітянської галузі, пріоритетний напрям їхньої діяльності на сучасному етапі.

Упродовж 2011–2013 рр. колектив бібліотеки здійснює НДР «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України

імені В. О. Сухомлинського» (науковий керівник – канд. іст. наук, старш. наук. співроб. П. І. Рогова). У зазначеній темі чільне місце відведене інформаційно-освітнім ресурсам.

Інформаційно-освітні ресурси – це сукупність науково-педагогічної, навчально-методичної, хрестоматійної, нормативно-технічної та інструктивної інформації, до якої користувачам забезпечується доступ і можливість отримання інформаційного ресурсу відповідно до особистісних їхніх потреб.

Стан бібліотечного фонду – це чинник соціальної та економічної стабільності, розвитку, умова інтеграції до світового інформаційного простору. Питання його зберігання традиційно актуальне для бібліотек усіх рівнів, оскільки вони завжди виконували двоєдину функцію – зберігання документів та забезпечення доступу до них нинішньому й майбутньому поколінням. Функціональне завдання бібліотеки – не просто зберігати, а зберігати, використовуючи [2]. Тому бібліотека є найдемократичнішою інституцією, яка виконує своє суспільне призначення, надаючи знання кожному.

Створення оптимального режиму зберігання й безпеки фонду, що відповідає державним стандартам, можна забезпечити тільки за виконання таких умов:

- підтримка нормативного фізичного та санітарно-гігієнічного стану будівлі, інженерних комунікацій, фондосховищ;
- розширення площ сховищ відповідно до збільшення бібліотечного фонду;
- облаштування бібліотеки сучасними комплексами технічних засобів безпеки, їх постійне поліпшення і забезпечення безперебійної роботи;
- постійне удосконалення матеріально-технічної бази бібліотеки для забезпечення нормативних режимів зберігання документів, їх стабілізації та реставрації;
- забезпечення і використання бібліотечного фонду достатньою кількістю кваліфікованих кадрів; створення єдиного страхового фонду документів бібліотеки;

- чітка організація роботи працівників книгосховища, служб консервації фонду і безпеки, контроль за бездоганним виконанням ними посадових обов'язків у процесі зберігання і використання фонду [6].

Усі вищезазначені аспекти, крім останнього, потребують постійного бюджетного і спеціального цільового фінансування.

У 1992 р. ЮНЕСКО започаткувала програму «Пам'ять світу», метою якої є спільна реалізація проектів зберігання бібліотечних та архівних фондів у різних країнах світу. Відповідно до рекомендацій Генеральної конференції ЮНЕСКО у 1999 р. постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1999 р. № 171 було затверджено «Програму збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 роки» [8], якою визначено стратегію збереження фондів за різними напрямками. Програма окреслює основи державної політики в галузі зберігання бібліотечних і архівних фондів України та охоплює комплекс взаємопов'язаних проектів. Основні завдання програми: координація дій установ і організацій з обліку, реставрації, консервації бібліотечних і архівних фондів; концентрація фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів для розвитку цього напрямку діяльності; залучення наукового потенціалу держави для дослідження проблем бібліотек і архівів; створення єдиної системи консервації і репрографії шляхом організації відповідних державних міжвідомчих центрів [8].

Для ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського питання зберігання фонду є пріоритетним. Документний фонд бібліотеки, хронологічні межі якого датуються кінцем XVIII – початком XXI ст., налічує близько 600 тис. одиниць зберігання інформації на традиційних та електронних носіях. Галузеві документи педагогічної та психологічної тематики українською, російською, англійською, німецькою, польською та іншими мовами становлять 50 %. Щорічно до фонду надходить близько 11 тис. документів, із них: 6 тис. книг, 5 тис. прим. періодичних видань. Бібліотека передплачує понад 400 найменувань як вітчизняних, так і зарубіжних галузевих періодичних видань, у тому числі з Англії, Франції, США. Усього періодичних видань у фонді ДНПБ

України ім. В. О. Сухомлинського налічується близько 1 300 назв. Більше 10 % документів від загального фонду належить до категорії рідкісної та цінної книги. З метою реалізації комплексу наукових, організаційних, технологічних, адміністративно-господарських і культурно-виховних заходів, спрямованих на збереження фонду як сегмента культурного та інформаційного спадку держави, а також Державного фонду України у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського під керівництвом директора бібліотеки, кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника, заслуженого діяча культури України П. І. Рогової розроблена «Програма зберігання бібліотечного фонду в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського на 2008–2015 рр.» [9]. У цьому документі визначено основні положення, реалізація яких сприятиме збереженню фонду, його вивченню, аналізу, популяризації й наданню доступу до нього як у традиційній, так і в електронній формах, а також втіленню інноваційних розробок у практичну діяльність мережі освітянських бібліотек. Основними напрямками щодо реалізації завдань, закладених у програмі, є:

- 1) проведення науково-дослідної роботи з питань зберігання фонду в межах наукових проектів бібліотеки, упровадження її результатів у практику бібліотеки та мережі освітянських бібліотек МОНмолодьспорту України і НАПН України;

- 2) визначення та організація комплексної системи безпеки зберігання бібліотечного фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та мережі освітянських бібліотек;

- 3) матеріально-технічне забезпечення програми, упровадження нової техніки і технологій у процесі роботи з бібліотечним фондом;

- 4) співпраця з мережею освітянських бібліотек МОНмолодьспорту України та НАПН України щодо зберігання фондів у цих книгозбірнях;

- 5) підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників із питань фондознавства.

Для реалізації основних напрямів, зазначених у програмі, щодо збереження фонду використовуються як традиційні методи (дотримання температурно-вологісного режиму приміщення, оправа, реставрація, знепилення й перевірка фонду), так і інноваційні (оцифрування, мікрофільмування).

Усвідомлюючи соціально-культурну значущість і цінність зібраних рідкісних видань у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та необхідність активізувати роботу з їх зберігання і впровадження в науковий обіг, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.12.2001 р. № 1709 «Про затвердження переліку наукових об'єктів, що становлять національне надбання» та відповідно до «Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 р. № 174, частині фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського надано статус **наукового об'єкта, що становить національне надбання України** (90 тис. документів). Цей факт підтверджено Свідоцтвом № 82 (19.02.2009 р.), виданим Міністерством освіти і науки України. Визначена особливо цінною частина фонду – **документи психологічного, педагогічного та історико-культурного напрямку XVIII – початку XX ст.**, що охоплюють рідкісні та цінні видання зазначеного періоду і сформовані у підфонди (колекції): «Педагогіка», «Психологія», «Шкільні підручники і посібники», «Колекція часописів». Бібліотека дбайливо зберігає і популяризує невідомі та маловідомі першоджерела з історії розвитку педагогічної та психологічної думки, освіти, шкільництва, які становлять значну цінність для педагогічної науки, освіти та практики, зокрема вчених-педагогів, учителів. Для роботи з науковим об'єктом, що становить національне надбання України, щорічно, починаючи з 2005 р., виділяються державні цільові кошти на створення електронних копій, мікрофільмування, реставрацію, оправу рідкісних і цінних видань. Незважаючи на активне впровадження новітніх технологій, використання сучасних носіїв інформації, бібліотечні фонди складаються переважно з документів на паперовій основі, які потребують

комплексних реставраційно-палітурних робіт. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського плідно співпрацює з Центром консервації і реставрації НБУВ: за 2005–2010 рр. реставровано 276 документів; проведено хімічну обробку та дезінфекцію 22 документів; оправлено більше тисячі видань.

Упровадження сучасних технологій зберігання документів – це важливий процес у бібліотечних установах. У практичній роботі бібліотек широко використовуються репрографічні методи відтворення тексту (фотокопіювальний, проєкційний або мікрофільмовий) [10]. З метою збереження друкованої продукції у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського документи, видані до 1945 р., користувачам копіювати заборонено. Копіювальні апарати плоскісного типу (а саме вони найпоширеніші в бібліотеках) пошкоджують оправу книги. Копіювальним видам робіт підлягають тільки сучасні видання, про що зазначено у «Правилах користування бібліотечним фондом ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського» [7]. До позитивних аспектів копіювання тексту варто віднести можливість відновлення відсутніх і пошкоджених сторінок документа з дублетних видань. Копіями можна замінити документи на ламкому або крихкому папері.

Метод мікрофільмування відомий досить давно. Усі процеси цієї роботи відпрацьовані. Створення мікрофільмів, дублювання та розповсюдження документів на мікроформах економічно вигідне. Мікрофільм – компактний носій, що дуже важливо для фондосховищ із обмеженою площею. Цьому виду копії може надаватися перевага, незважаючи на низку недоліків цього способу: контроль за якістю виконання мікрофільмування досить складний; після тривалого і частого використання мікрофільм зношується, вкривається подряпинами, що знижує якість зображення. Упродовж 2006–2011 рр. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського співпрацювала з Північним регіональним фондом документації, за сприяння якого промікрофільмовано 17 093 аркушів рідкісних і цінних видань (66 документів). На мікроформи було перенесено праці видатних педагогів, психологів, що вперше були надруковані в Україні:

Х. Алчевської, М. Корфа, О. Селіхановича, О. Музиченка, В. Вахтерова та інших; видання: «Краткая священная история для малолетних детей» (К., 1829), «История педагогики на Западе и в России» (К., 1917), «25-летие коллегии П. Галагана» (Б. м., б. р.), «Краткое руководство к воспитанию и обучению» (Полтава, 1866 г.) тощо.

Із розвитком глобальної інформаційної мережі Інтернет, появою нових джерел інформації змінюються традиційні уявлення про бібліотеку як автономне фондосховище з обмеженим доступом до інформаційних ресурсів. Трансформуються традиційні бібліотечні функції та з'являються нові, які зумовлюють нинішню роль бібліотек в інформаційному просторі – виробника електронних ресурсів та інформаційного посередника і провідника в інформаційному просторі.

Оцифрування – спосіб отримання і зберігання зображень засобами комп'ютерних технологій. Інформація зберігається на магнітних або оптичних носіях. Серед переваг цього методу – швидкий доступ до інформації для великої кількості віддалених користувачів одночасно. Автоматичні засоби пошуку набагато полегшують як сам пошук, так і використання інформації [1]. Використовуючи досвід провідних бібліотек України, Російської Федерації, Білорусі та інших країн світу, фахівці відділу наукової організації та зберігання фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського здійснюють відбір документів XVIII – початку XX століття для оцифрування. Першочерговому перенесенню інформації на електронні носії підлягають фахові видання педагогічної, психологічної, навчальної тематики зазначеного періоду. Відбір документів для оцифрування розпочинається з аналізу видань, їхньої змістової цінності, фізичного стану документа, запитів користувачів на рідкісні й цінні книги, що видаються до читальної зали. У 2006–2011 рр. на електронні носії інформації перенесено (оцифровано) 209 582 сторінки (763 документи). У 2011 р. роботу з оцифрування документів виконувала компанія Електронні архіви України (ЕЛАУ), якою оцифровано 143 видання (понад 33 тис. стор.). Серед них: «Читанка для підготовчих класів учительських семінарій» (Львів, 1916),

«Гигиена школы. Руководство для руководителей, учителей и школьного начальства» (К., 1872), М. И. Демков «Уроки в народной школе» (М.-Пг., 1915), Н. А. Корф «Русская начальная школа» (СПб., 1871), С. Русова «Новая школа» (К., 1917) тощо.

Метод зберігання документів на електронних носіях не може розглядатися як оптимальний, коли йдеться про забезпечення довготривалого зберігання та використання інформації. Оптичні диски в основі своїй нестабільні, легко пошкоджуються. Устаткування швидко морально старіє. Виникає потреба періодичного перенесення копій на нові носії. Перенесення інформації з паперового носія на інший коштує досить дорого: крім того, неможливо зовсім уникнути зовнішнього негативного впливу на друковану продукцію. Тому варто дуже відповідально підходити до відбору документів. Необхідно чітко визначити цінність документа: як часто видання надається користувачам, чи наявні примірники в інших бібліотеках, чи був він збережений на іншому носії. Усе це дасть змогу уникнути зайвої витрати коштів і часу на опрацювання, а також, – що найважливіше – звести до мінімуму шкоду, яка завдається друкованим виданням.

У роботі щодо зберігання фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як координаційного, науково-методичного центру здійснюється тісна співпраця з мережею освітянських бібліотек МОНмолодьспорту України та НАПН України. Одне із важливих завдань, поставлене перед фахівцями книгозбірні у межах НДР, – виявлення та аналіз рідкісних і цінних видань, визначення спільних дій зі збереження й використання цих документів в освітянських бібліотеках. Колектив бібліотеки досліджує фонди рідкісних і цінних видань провідних книгозбірень мережі для їх інтегрування в галузевий інформаційний ресурс (ІІР) – це акумульовані вітчизняні та зарубіжні електронні ресурси з питань педагогіки, психології та освіти, спеціалізовані бази даних, персоніфіковані бази даних наукової інформації, до яких надається доступ користувачам завдяки відповідному програмному забезпеченню [12]. Працівниками відділу наукової організації та зберігання фонду розроблена

«Анкета з виявлення рідкісних і цінних документів (РЦВ) у фондах освітянських бібліотек України», що є першим кроком до вирішення цього завдання. Фахівці бібліотек дали відповіді на питання анкети: історичні відомості про фонд бібліотеки; кількість РЦВ у фонді (загалом); РЦВ надруковані українською мовою; з яких галузей знань РЦВ; кількість оцифрованих документів; відображення РЦВ у довідково-пошуковому апараті тощо. Аналіз анкет засвідчив, що робота з рідкісними і цінними виданнями у більшості бібліотек освітянської мережі лише розпочинається. На допомогу бібліотечним працівникам підготовлено інструктивно-методичні рекомендації «Формування та зберігання фонду рідкісних і цінних видань в освітянських бібліотеках МОНмолодьспорту України та НАПН України». Документ передано у всі бібліотеки освітянської мережі. У ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського проводяться всеукраїнські, міжнародні конференції, семінари, круглі столи, консультації з актуальних бібліотекознавчих питань. Проведені заходи сприяють підвищенню фахового рівня працівників бібліотек, обміну накопиченим досвідом.

Висновки. Отже, стрімкі процеси оновлення освітньої галузі, розвиток і застосування нових інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютеризація освіти, створення електронних засобів навчання, запровадження нових програмних і обчислювальних технологій та формування інформаційного середовища в освіті є незаперечними пріоритетами сучасних процесів інформатизації освіти, зокрема і книгозбірень освітянської мережі. Створення страхових мікрофільмів для довготривалого зберігання і цифрових копій для широкого доступу до інформації у бібліотеці – це оптимальна стратегія забезпечення збереженості документів. Такий спосіб гарантуватиме безперешкодний доступ до інформації збереження бібліотечного ресурсу. Формування тематичних баз даних, документних масивів рідкісних і цінних видань галузевих електронних бібліотек, переведення пріоритетних бібліотечних фондів і колекцій в електронну форму – сьогодні важливий напрям роботи освітянських книгозбірень.

На часі – формування Єдиного державного реєстру оцифрованої продукції, який був би доступний у загальній електронній мережі для кожної бібліотеки; визначення головної бібліотеки в Україні, котра б акумулювала такі відомості. Такі передумови для створення Національної цифрової бібліотеки. Тому необхідно не тільки ініціювати реалізацію програми електронної бібліотеки, в якій концентруватимуться інформаційні ресурси рідкісних фондів бібліотек України, а й розпочати формування зведеного електронного каталогу як пошукової системи на порталі головної бібліотеки освітянської мережі. Єдиний реєстр оцифрованих рідкісних і цінних видань у бібліотеках освітянської мережі стане складовою частиною Державного реєстру України зазначених документів. Така спільна робота виключить можливість дублювання оцифрування документів, стимулюватиме тіснішу співпрацю між бібліотечними установами. Зазначені завдання були закладені в державній «Програмі збереження бібліотечних і архівних фондів на 2000–2005 роки», але так і не були реалізовані за час її дії.

Розроблення і реалізація комплексу наукових, організаційних, технологічних, адміністративно-господарських і культурно-виховних заходів сприятиме зберіганню фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, якісному науково-інформаційному забезпеченню педагогічної науки, освіти та практики. Тільки консолідація професійних зусиль, спорідненість думок, злагодженість дій дадуть змогу успішно впроваджувати новітні технології і досягати високого рівня зберігання документної спадщини фондів бібліотек України – справжньої перлини національної культури.

Література

1. Вебер, Х. Оцифровка как метод обеспечения сохранности / Х. Вебер, М. Дерр // Науч. и техн. б-ки. – 1998. – № 10. – С. 6–36.
2. Вергунов, В. Проблеми збереження фондів наукових бібліотек / Віктор Вергунов // Бібл. вісн. – 2007. – № 1. – С. 25–31.
3. Кремень, В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / Василь Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.

4. Мірошникова, В. Комплексна система консервації та репрографії бібліотечних фондів в Україні: принципи організації / В. Мірошникова // Бібл. планета. – 2006. – № 4. – С. 15.

5. Національна доктрина розвитку освіти : затв. Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347 // Освіта. – 2002. – 24 квіт. – 1 трав. (№ 26). – С. 1.

6. Основные правила хранения и использования библиотечных фондов, разработанные ИФЛА / сост. Эдвард П. Эдкок. – М., 2000. – С. 22–36.

7. Правила користування фондом Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. – К. : [б. в.], 2010. – 11 с.

8. Програма збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 роки // Бібл. планета. – 1999. – № 4. – С. 4.

9. Програма зберігання бібліотечного фонду в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського на 2008–2015 рр. – К. : [б. в.], 2009. – 27 с.

10. Репрографія. Мікрографія. Документи для мікрофільмування. Загальні вимоги та норми [Електронний ресурс] : ДСТУ ГОСТ 13.1.002 : 2007 (ГОСТ 13.1.002-2003, ІДТ). – Чинний з 01-10-07 згідно наказу № 75 від 04-04-07. – Текст дані. – К., 2007. – Режим доступу: <http://csm.kiev.ua/nd/nd.php?b=1&l=300>. – Назва з екрана.

11. Рогова, П. І. Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору держави / П. І. Рогова // Пед. вісник. – Черкаси, 2009. – № 1. – С. 13–16.

12. Рогова, П. І. Формування всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського: стан і шляхи розвитку / П. І. Рогова // Наук. праці Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2010. – Вип. 2 : Всеукраїнський інформаційний ресурс з питань психолого-педагогічної науки: сучасний стан та шляхи розвитку. – С. 10–27.

Н. Г. Мацибора, Л. В. Домбровская

Хранение библиотечного фонда: традиционные и новейшие подходы

В статье рассмотрен вопрос хранения библиотечного фонда. Затронуты проблемы, с которыми сталкиваются фондохранители и предложены пути их решения. Раскрыто содержание программы по сохранению фонда, разработанной и утвержденной в Государственной научно-педагогической библиотеке Украины имени В. А. Сухомлинского.

Ключевые слова: Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского, хранение, библиотечный фонд, программа, копирование, микрофильмирование, оцифровка.

N. H. Matsybora, L. V. Dombrovska

Storage of the Library Fund: Traditional and Up-to-Date Approaches

In the article the issue of storage of the library fund is discussed; some problems the fundkeepers are facing are touched upon, ways of their solving are considered. The content of the Program on Fund Storage, which was developed and passed at the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, is revealed.

Key words: the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, storage, library fund, program, copying, microfilming, digitalization.

УДК 02:316.77

Я. Є. Сошинська,

канд. іст. наук, доцент

*Національного технічного університету України «КПІ»,
виконавчий директор Української бібліотечної асоціації*

В. Є. Сошинська,

старш. викладач Національного технічного університету України «КПІ»

О. Є. Бояринова,

PR-менеджер Української бібліотечної асоціації

СЕРЕДОВИЩЕ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ:

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

У статті розглянуто формальні та неформальні канали професійної комунікації в документно-інформаційній сфері. Охарактеризовано тенденції щодо трансформації та розширення спектру засобів фахового спілкування. На прикладі комунікаційної діяльності Української бібліотечної асоціації проаналізовано особливості різних видів професійної комунікації.

Ключові слова: професійна комунікація, професійне спілкування, види комунікації, канали комунікації, засоби комунікації, документно-інформаційна сфера, Українська бібліотечна асоціація.

Постановка проблеми. Професійна самореалізація фахівців, ділова взаємодія між ними можливі лише за умови включення їх до соціально-інформаційної системи, коли професійне спілкування або комунікація стає специфічною формою їхніх соціальних відносин.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, активний розвиток середовища Веб 2.0, трансформаційні процеси, пов'язані з розбудовою інформаційного суспільства в національному та глобальному масштабах, – усе це спонукає наукову та професійну спільноту шукати та використовувати нові